

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående eftergivande av viss del av kronans fordran för köpeskillingen för försåld kronoegendom; given Stockholms slott den 24 februari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, VENNERSSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Efter därom av 1924 års riksdag lämnat medgivande (prop. nr 72, punkt 1; R. skr. nr 141) förordnade Kungl. Maj:t den 6 juni 1924, att av kronoegendomen 1 mantal Edeby nr 1 i Ludgo socken av Södermanlands län lägenheten Mårsäng skulle säljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahems lägenheter från kronoegendomar. Lägenheten, som omfattade 20,297 hektar, därav 8,196 hektar tomt och åker, 11,663 hektar avrösningsjord m. m. och 0,438 hektar impediment, hade saluvärderats till 13,400 kronor. Vid den 12 september 1925 hållen auktion avgavs anbud å Mårsäng med 11,700 kronor av arrendatorn Axel Konrad Eriksson,

vilket anbud antogs av Kungl. Maj:t den 23 oktober 1925. Lägenheten, som sedermera försålles i vederbörlig ordning, tillträdde av Eriksson den 14 mars 1926. Den 29 april 1932 medgav Kungl. Maj:t under vissa villkor, att till betalning den 14 mars 1932 förfallet räntebelopp, 421 kronor 20 öre, finge erläggas den 1 maj, den 15 juni, den 1 augusti, den 15 september och den 1 november 1932 med en femtedel eller 84 kronor 24 öre för varje gång.

Domänstyrelsen har med eget utlåtande den 23 januari 1933 överlämnat en ansökan från Eriksson om nedsättning, i samband med ackord, av köpeskillingen för sagda lägenhet ävensom häröver avgivna yttrandena av vederbörande domänintendent, länsstyrelsen och statens egna-hemsstyrelse. I ärendet har statskontoret den 17 februari 1933 avgivit infordrat utlåtande. Av handlingarna inhämtas huvudsakligen följande.

Eriksson har anført, att priset för fastigheten hade blivit för högt och hans ekonomiska ställning vore nu ohållbar. Hans skulder utgjorde enligt en den 11 oktober 1932 förrättad bouppteckning:

inteckning i fastigheten	10,530	
förfallen ränta därå	739	
enskilda fordringsägare	4,890	
övriga skulder	500	kronor 16,659
Tillgångarna utgjorde		» 9,700,
därvid för fastigheten, som taxeringvärderats till 7,800 kronor, på grund av nuvarande priser samt ställets avskilda läge värderats till 7,000 kronor.		
Skulder över tillgångar utgjorde		kronor 6,959.

Den 21 november 1932 beviljades Eriksson av länets lånenämnd ett ackordslån till ett belopp av 1,960 kronor på villkor, som omförmälas i kungörelsen om ackordslån och stödlån till jordbrukare den 30 juni 1932 (nr 366). Erikssons borgenärer hade godkänt överenskommelse om 20 procent ackord å sina fordringar, under förutsättning att kronan för sin del godtog ett av sökanden framlagt förslag angående fordran i boet.

Enligt förslaget skulle kronans fordran å 11,269 kronor av Eriksson gäldas sålunda, att kronan erhöles

dels fullt upplupna räntor per 1 oktober 1932	kronor 739
dels kronor 6,500, som skulle inestå	» 6,500
dels 20 procent ackord å övrig fordran, kronor 4,030	» 806
	kronor 8,045.

Förslaget innebure efterskänkande från kronans sida av ett belopp av 3,224 kronor. Därest kronan icke kunde godtaga förslaget, vore sökanden tvungen lämna stället. Som ytterligare skäl ville sökanden framhålla, att han hade 5 barn under 15 år att försörja.

Domänintendenten har på grund av fastighetens svårtillgängliga läge och byggnadernas tillstånd ansett fastighetens nuvarande realisationspris vara högst 6,000 kronor. Ett antagande av de av sökanden erbjudna villkoren innebure minsta möjliga förlust för kronan. Domänintendenten tillstyrkte därför antagande av sökandens förslag.

Länsstyrelsen har åberopat domänintendentens yttrande.

Statens egna hemsstyrelse har anfört, att styrelsen ansett sig böra tillstyrka sökandens förslag, enär den sökta nedsättningen av köpeskillingen syntes vara berättigad samt det givetvis borde vara i statens intresse att medverka till den föreslagna ordningen för nedsättningen.

Domänstyrelsen har anfört, att med hänsyn till konsekvenserna ett efterskänkande från kronans sida av viss del av överenskommen köpeskillning för försåld kronoegendom måste väcka de allvarligaste betänkligheter. Emellertid ville styrelsen icke förneka, att, då statsmakterna gått in för en plan i stort att hjälpa nödställda jordbrukare samt enskilda borgenärer nedsatt sina fordringsanspråk och övriga förutsättningar föreläge, kronan i egenskap av fordringsägare hade svårt att undandraga sig sin medverkan vid stödaktionen. Den omständigheten att köpare kunde befinnas berättigad till ackordslån borde dock icke medföra förpliktelse för kronan att lämna medgivanden, utan prövning borde ske från fall till fall. I förevarande fall syntes köpeskillingen särskilt på grund av fastighetens avlägsna belägenhet varit för hög, och hade sökanden på grund därav redan från början kommit i mindre goda ekonomiska omständigheter. Finge han nu ej hjälp, nödgades han med säkerhet lämna stället. Domänintendenten hade under hand framhållit, att sökanden vore en duktig jordbrukare, som borde hjälpas. På grund av i detta fall föreliggande omständigheter ville styrelsen icke motsätta sig bifall till det framlagda förslaget.

Byråcheferna Wahlestedt och Måhlén hava anfört följande från styrelsens beslut avvikande mening. Med hänsyn bland annat till konsekvenserna beträffande övriga försålda kronoegendomar syntes ett efterskänkande av viss del av den i förevarande fall överenskomna köpeskillingen för den försålda egendomen icke böra komma till stånd. Sökanden syntes i stället böra beredas den lättnaden, att anstånd medgäves honom med erläggande till domänverket av ogulden ränta.

Statskontoret har ansett sig böra biträda domänstyrelsens förslag. Ett ytterligare anstånd med inbetalning av förfallna räntor torde icke för sökanden medföra någon hjälp för framtiden.

Såsom framgår av förestående redogörelse torde Eriksson, som beviljats ackordslån enligt kungörelsen nr 366/1932, hava utsikter att, om kronan av sin fordran å 11,269 kronor på föreslaget sätt efterskänker 3,224 kronor, för framtiden behålla lägenheten och försörja sin familj, bestående av bland annat fem barn under 15 år. Handlingarna utvisa jämväl, att vid försäljning av lägenheten ej torde kunna utfås mera än ungerfär 6,000 kronor. Det synes mig därför föreligga grundad anledning, att kronan i detta fall, på sätt myndigheterna tillstyrkt, ej vägrar sin medverkan till ett uppordnande av Erikssons ekonomiska förhållanden. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att för kronans del må godtagas 20 procent ackord för kronans ifrågavarande fordringsbelopp å 4,030 kronor hos Axel Konrad Eriksson, innehavare av den från kronoegendomen Edeby nr 1 i Ludgo socken av Södermanlands län försålda lägenheten Mårsäng.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghög Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilag till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.